

ВІД АВТОРКИ

Друга частина хрестоматії, як і третя частина, побудовані на багатоголосному музичному матеріалі. Тут представлені аутентичні народні пісні (зразки справжнього селянського багатоголосся) та композиторські обробки пісенних і танцювальних народних мелодій для хору, сольного співу з супроводом, для фортепіано, інструментальних ансамблів тощо. Фольклорний матеріал постійно чергується з фрагментами професійної української музики різних епох і стилів.

Авторка намагалася підібрати приклади у різноманітній фактурі: гармонічній (у численних її різновидах) та поліфонічній. Це дасть змогу викладачеві/викладачці ввести учнів у проблематику музичного складу, фактури, фігурації і зокрема ознайомити їх з особливостями українського хорового багатоголосся.

У процесі гармонічного аналізу слід звернути увагу на широке вживання тризвуків побічних ступенів, на свободу різноманітних інтервальних співвідношень акордів як на характерні риси слов'янської музики, на відміну від західноєвропейської класичної гармонії, з її переважно кварто-квінтовими послідовностями.

Друга частина хрестоматії присвячена тризвукам та їх оберненням на різних ступенях мажорного та мінорного ладу.

БАГАТОГОЛОССЯ

Багатоголосся гомофонно-гармонічного
та поліфонічного складу

ТРИЗВУК. ВИДИ ТРИЗВУКІВ, ЇХ ОБЕРНЕННЯ

Мажорний тризвук,
його обернення

Лисичка

Укр. нар. пісня
обр. З. Барської

1 Весело

C.
A. Я ли - си - чка, я се - стри - чка, не си - джу без ді - ла.
B⁵₃ B⁶₄ B⁵₃

Попід гай

Укр. нар. пісня
обр. З. Барської

2 Жваво

C.
A. По - під гай, по - під гай зе - ле - нь - кий,
B⁶₄ B₆ B⁵₃

там зби - ра - ла Ма - ру - сень - ка льон дріб - нь - кий.
B⁶₄ B₆ B⁶₄ B⁵₃

Хусточка

Укр. нар. пісня
обр. З. Барської

3 Помірно

C.
A. B⁵₃ B₆ B⁶₄ B⁵₃

Журавлик танцює

І. Хуторянський

Помірно

4

B^5_3 B^5_3

B^5_3 B^5_3

Батьківщина

А. Штогаренко

5 Широко

C.
A.

Бать-ків-щи - на, що ми - лі - ше, як зем-ля о - та свя-та,

C.
A.

яб - лу - ні по всім про-сто-рі, те - че річ - ка зо - ло - та.

B_6 B^5_3 B^5_3 B^6_4

А вже весна

Л. Ревуцький

6 Повільно і радісно

C.
A.

А вже ве - сна, а вже кра - сна,

B^5_3 B^6_4 B^5_3

C.
A.

із стріх во - да кап - ле, із стріх во - да кап - ле, із...

Ой на горі василечки ходять

Укр. нар. пісня
обр. З. Барської

Повільно

7

B^5_3 B^5_3 B^5_3 B_6 B^5_3 B^5_3 B^6_4 B^5_3

Detailed description: This is a piano accompaniment for a folk song. It consists of two staves, treble and bass clef, in a 3/8 time signature. The melody is simple and rhythmic, with a steady accompaniment. The piece is marked 'Повільно' (Ad libitum). The key signature has one sharp (F#). The score is numbered '7' in the left margin. Below the staves, there are chord symbols: B5_3, B5_3, B5_3, B6, B5_3, B5_3, B6_4, B5_3.

Хрестився Христос

Щедрівка
обр. М. Лисенка

8 Швиденько

С.
А.

Ой у мі-сті, мі-сті, мі-сті Ві-фле-е - мі, хре-стив-ся Хрис-тос на Йор-дан.

B^5_3 B^6_4 B_6

Detailed description: This is a vocal melody for a Christmas carol. It is written on a single staff in 4/4 time. The tempo is marked 'Швиденько' (Allegretto). The key signature has one sharp (F#). The lyrics are in Ukrainian. The score is numbered '8' in the left margin. Below the staff, there are chord symbols: B5_3, B6_4, B6.

Марш

М. Жервін

Швидко

9

B^6_4 B^6_4

mf

B^5_3

Detailed description: This is a piano accompaniment for a march. It consists of two staves, treble and bass clef, in a 4/4 time signature. The tempo is marked 'Швидко' (Allegretto). The key signature has one sharp (F#). The piece is marked 'p' (piano) and 'mf' (mezzo-forte). The score is numbered '9' in the left margin. Below the staves, there are chord symbols: B6_4, B6_4, B5_3.

Ой на горі жито

Укр. нар. пісня
обр. М. Лисенка

10 Пожвавлено

С.
А.

Ой на го-рі жи - то, си-дить зай - чик, він ніж - ка - ми че-бе-ря - є.

B^5_3 B^5_3

Detailed description: This is a vocal melody for a folk song. It is written on a single staff in 2/4 time. The tempo is marked 'Пожвавлено' (Allegretto). The key signature has two sharps (F# and C#). The lyrics are in Ukrainian. The score is numbered '10' in the left margin. Below the staff, there are chord symbols: B5_3, B5_3.

Ой гоп ти-ни-ни

М. Різоль

11 **Повільно**

11 *f*

B^5_3 B^5_3

Detailed description: This is a piano accompaniment for the piece 'Ой гоп ти-ни-ни'. It is in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'Повільно' (Ad libitum). The score consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The treble staff begins with a forte dynamic (*f*) and features a series of chords and moving lines. The bass staff provides a simple harmonic accompaniment. The piece concludes with two chords labeled B^5_3 .

Женчичок

Укр. нар. пісня
обр. М. Лисенка

12 **Швидко**

С. А.

Жен - чи - чок - брен - чи - чок ви - лі - та - є,

B^6_4 B^5_3

Detailed description: This is the first line of the vocal score for 'Женчичок'. It is in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'Швидко' (Allegretto). The score is written for Soprano (С.) and Alto (А.) voices. The lyrics are 'Жен - чи - чок - брен - чи - чок ви - лі - та - є,'. The music features a rhythmic melody with eighth and sixteenth notes. The piece ends with two chords labeled B^6_4 and B^5_3 .

С. А.

ви - со - ко ні - жень - ку пі - дій - ма - є.

B^6_4 B^5_3

Detailed description: This is the second line of the vocal score for 'Женчичок'. The lyrics are 'ви - со - ко ні - жень - ку пі - дій - ма - є.'. The music continues with a similar rhythmic pattern. The piece concludes with two chords labeled B^6_4 and B^5_3 .

Кораблик

П. Козицький

13 **Жваво**

С. А.

B_6 B^6_4 B^5_3 B^5_3

Detailed description: This is the first line of the vocal score for 'Кораблик'. It is in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'Жваво' (Allegro). The score is written for Soprano (С.) and Alto (А.) voices. The lyrics are not present in this line. The music features a rhythmic melody with eighth and sixteenth notes. The piece ends with four chords labeled B_6 , B^6_4 , B^5_3 , and B^5_3 .

С. А.

B^5_3 B^5_3 B^5_3 B^5_3

Detailed description: This is the second line of the vocal score for 'Кораблик'. The lyrics are not present in this line. The music continues with a similar rhythmic pattern. The piece concludes with four chords labeled B^5_3 , B^5_3 , B^5_3 , and B^5_3 .

Марширують вже повстанці

Р. Купчинський

14 **Маршово**

С. А.

Мар- ши-ру-ють вже пов-ста-нці, як дав- но ко - лись стріль - ці .

B_6 B^6_4 B_6 B^5_3 B^6_4 B^5_3 B_6

Detailed description: This is the first line of the vocal score for 'Марширують вже повстанці'. It is in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'Маршово' (March tempo). The score is written for Soprano (С.) and Alto (А.) voices. The lyrics are 'Мар- ши-ру-ють вже пов-ста-нці, як дав- но ко - лись стріль - ці .'. The music features a rhythmic melody with eighth and sixteenth notes. The piece ends with seven chords labeled B_6 , B^6_4 , B_6 , B^5_3 , B^6_4 , B^5_3 , and B_6 .

Сонатина

І. Беркович

Швидко

15

mf

B^5_3 B_6 B_6

По дорозі жук, жук

Укр. нар. пісня
обр. З. Барської

16 Швиденько

C.
A.

По до - ро - зі жук, жук, по до - ро - зі чор - ний,
по - ди - ви - ся, дів - чи - нонь - ко, я - кий я мо - тор - ний.

B^6_4 B^5_3 B_6

Гавот

М. Лисенко

Швидко

17

f

B^5_3 B^5_3

Ой на горі сніг біленький

Укр. нар. пісня
обр. М. Гордійчука

18 Помірно

C.
A.

Ой на го - рі сніг бі - лень - кий.

B^5_3 B^6_4 B_6

Тиха вода

Укр. нар. пісня
обр. М. Леонтовича

19 **Помірно**

Музична партитура для фортепіано у 3/4 такті. Ключова підписуєть: один бемоль (F). Темп: Помірно. Числа акордів: B⁵₃, B⁵₃, B⁵₃, B⁶₄ B⁵₃, B⁶₄ B⁵₃.

Пісня про Купер'яна

Укр. нар. пісня
обр. М. Лисенка

20 **Помірно**

С.
А.

Музична партитура з вокальними лініями (Соло і Акомпанімент) у 4/4 такті. Ключова підписуєть: один бемоль (F). Темп: Помірно. Текст пісні: Не - хай же нас Бог ря - ту - є, Бе - ре Ива - на і Де - м'я - на, що нас бать - ко не стат - ку - є: Пет - ра, Гри - ця і Сте - па - на, Мак - си - ма, Се - ме - на ще й Те - рещ - ка.

С.
А.

B⁵₃ B₆

Хор звірів з опери «Коза-дереза»

М. Лисенко

21 **Помірно**

Музична партитура для фортепіано у 4/4 такті. Ключова підписуєть: один бемоль (F). Темп: Помірно. Числа акордів: B⁵₃, B⁵₃, B⁶₄, B⁵₃, B₆.

Любіть свою хату

Укр. нар. пісня
обр. С. Ковальчин

22 **Помірно**

С.
А.

Музична партитура з вокальними лініями (Соло і Акомпанімент) у 2/4 такті. Ключова підписуєть: два бемоля (F, C). Темп: Помірно. Текст пісні: Лю - біть сво - ю ха - ту, рід - ну, не - бо - га - ту. Тут ви бі - га - ли до ма - ми дріб - ни - ми но - га - ми. // Дріб - ни - ми но - га - ми.

С.
А.

B₆ B⁵₃

1. 2.

B₆ B₆

Гумореска

В. Барвінський

Жваво

23

p

B_6 B^5_3

Мінорний тризвук, його обернення

Катерино-любко

Укр. нар. пісня
обр. З. Барської

24 Швиденько

C.
A.

Ка - те - ри - но - люб - ко, в те - бе є мід - ка,

M^6_4 M_6

C.
A.

роз - чи - ни - ла гре - ча - ни - ки, за - мі - си - ла рід - ко.

Ти до мене не ходи

Укр. нар. пісня
обр. М. Михайленка

Рухливо

25

M^5_3 M^5_3 M^5_3

M^5_3 M^5_3

Багатоголосся

Багатоголосся гомофонно-гармонічного та поліфонічного складу

Тризвук

Види тризвуків, їх обернення

Мажорний тризвук, його обернення

1. Лисичка.....	4	13. Кораблик	7
2. Попід гай	4	14. Марширують вже повстанці	7
3. Хусточка	4	15. Сонатина	8
4. Журавлик танцює	5	16. По дорозі жук, жук	8
5. Батьківщина	5	17. Гавот	8
6. А вже весна	5	18. Ой на горі сніг біленький.....	8
7. Ой на горі василечки ходять	6	19. Тиха вода	9
8. Хрестився Христос	6	20. Пісня про Купер'яна.....	9
9. Марш	6	21. Хор звірів з опери “Коза-дереза”.....	9
10. Ой на горі жито	6	22. Любіть свою хату	9
11. Ой гоп ти-ни-ни	7	23. Гумореска	10
12. Женчикок.....	7		

Мінорний тризвук, його обернення

24. Катерино-любка	10	44. Нова радість стала	16
25. Ти до мене не ходи	10	45. Українська пісня.....	16
26. Малая нічка Петрівочка	11	46. Узлетів сокіл	17
27. Дівчино кохана	11	47. Фуга	17
28. Осінь.....	11	48. Пластовий обіг	17
29. Прелюд.....	11	49. Із-за гір, з-за гір	17
30. Ой посіяв мужик гречку	12	50. Гей, по морю, морю синьому	18
31. Ой що то за шум.....	12	51. Ой ковалю, молодий ковалю.....	18
32. Дніпровський вальс.....	12	52. Була собі Маруся	18
33. Вийди, вийди, Іванку	13	53. Задумав дідочок.....	19
34. Колискова.....	13	54. Ой ходить сон коло вікон.....	19
35. Українська народна пісня	13	55. Варіації на тему Паганіні.....	19
36. Гей, степами	14	56. Три поради.....	19
37. Ой п'є Байда	14	57. Не хочуть купити ведмедика	20
38. Заспіваймо пісні.....	14	58. На городі верба рясна	20
39. Скерцино.....	15	59. Чорноморець, матінко, чорноморець	20
40. Не журіться, юні друзі	15	60. Чорнії брови, карії очі.....	20
41. Варіації.....	15	61. Колискова.....	21
42. Ой садове моє яблучко	16	62. Ой єсть в лісі калина	21
43. Гумореска	16	63. Ескіз No. 1	22

Зменшений тризвук, його обернення

64. Царівна	22	68. Скерцо.....	23
65. Ой час, пора до куреня	22	69. Падає сніжок	24
66. Дівчинонька-вишенька	23	70. Ой нас, братці, п'ять.....	24
67. Ой джигуне, джигуне	23	71. Український танець	24

Збільшений тризвук, його обернення

72. Сонечко	25	77. Їхав козак на війноньку.....	26
73. Урок співу з сюїти «Здрастуй, школо» ...	25	78. Ой лугами-берегами.....	27
74. Ой устану я в понеділок	25	79. Симфонія No. 21.....	27
75. Журавель.....	26	80. Ескіз No. 1	27
76. Гей, у світлиці	26	81. Червона троянда	28

Тризвуки та їх обернення на різних ступенях ладу

До мажор

82. Дівка в сінях стояла.....	28	89. Регтайм	30
83. Ой за гаєм, гаєм.....	28	90. Ой соколе	30
84. Ми на луг ходили	29	91. Ой чорна я си, чорна	31
85. Та орав мужик.....	29	92. В горах грім гуде.....	31
86. Диби-диби.....	29	93. Хваліте Господа з небес	31
87. Соната До мажор.....	30	94. Сонатина	31
88. Метушня у старовинному палаці	30		

Ля мінор

95. Їхав козак за Дунай.....	32	101. Веснянка.....	34
96. На вулиці скрипка грає.....	32	102. Ой глибокий колодязю	34
97. Пісня Тараса Бульби.....	32	103. Було літо.....	34
98. Ой чий же то двір.....	33	104. Я піду в далекі гори	35
99. Заспіваймо!.....	33	105. Танок ляльки	35
100. Що з-за гори	33		

Соль мажор

106. Сніг-сніжок	35	113. Мені Ісмена серцем вірить.....	37
107. Плету, плету лісочку	36	114. Варіації.....	38
108. Ой на горі жита много	36	115. Ой не знала господиня	38
109. Зайчик.....	36	116. Ой гаю мій, гаю	38
110. Осінь	37	117. Якби я мала крила орлині.....	38
111. В галицькій землі	37	118. Зірна літня нічка	39
112. Молитва за український народ.....	37	119. Симфонія Соль мажор	39

Мі мінор

120. Ой піду я до млина	40	127. Українська пісня.....	42
121. Вербовая дощечка.....	40	128. Менует	42
122. Дика рожа	40	129. Чарівна скрипка	42
123. Вечірній хоровод.....	40	130. Ой, як жалко	42
124. Ішов козак дорогою.....	41	131. Сумна пісенька	43
125. Заповіт	41	132. Я — Мавка	43
126. Осінні дощі	41	133. Канон	43

Фа мажор

134. Кину кужіль на полицю	43	141. Біла троянда	46
135. Ой лис до лисиці	44	142. Бог ся рождає	46
136. За городом качки пливуть	44	143. Ой не шуми, луже	47
137. Був у мене сивий кінь.....	45	144. Радуйся, ниво неполитая	47
138. Ой летіла сива пава	45	145. Соната.....	47
139. Казала Солоха	45	146. Симфонія	48
140. Ти, кропивонько.....	46	147. Перелаз	48

Ре мінор

148. Ой що ж то за шум учинився.....	48	154. Наречена солдата	50
149. Ой джигуне, джигуне	49	155. Блажені, яже избрал	50
150. Чабарашки	49	156. Ой не ходи, Грицю.....	51
151. Од поля до поля виросла тополя.....	49	157. Не отвержи мене во время старости.....	51
152. Чорний крук у полі кряче	49	158. Сумний спів.....	52
153. Наталка Полтавка	50		

Ре мажор

159. Копала мишка нірку	52	166. У містечку Богуславку	55
160. А хто бачив, а хто чув	52	167. Корона, меч і ліра.....	55
161. Веснянка.....	53	168. Карі очі, чорні брови.....	56
162. Ой важу я, важу.....	53	169. Брати мої, учітеся.....	56
163. Там за тихим, за Дунаєм	54	170. Єдинородний Сину	56
164. Наввипередки	54	171. Портрет В. А. Моцарта	57
165. Ой під горою, під перевозом.....	55	172. Варіації.....	57

Сі мінор

173. Гей, Волошин сіно косить.....	58	178. Казка	59
174. Ой лігає соколонько.....	58	179. Рідна мова	60
175. Ой, оце ж будуть мої бояри.....	58	180. Блаженний, хто дбає про вбогого.....	60
176. П'ять лебідок.....	59	181. Гавот	61
177. Тече вода з-під явора.....	59		

Сі-бемоль мажор

182. І шумить, і гуде.....	61	187. Про Морозенка.....	63
183. Від Києва до Лубен.....	61	188. Коби я був пташків.....	63
184. Арія Федеріко.....	62	189. А вже красне сонечко.....	63
185. Свято.....	62	190. Алілуя.....	64
186. Ой під горою.....	63	191. Про що мріє мишенятко.....	64

Соль мінор

192. Хор з інтродукції.....	64	198. Варіації на українську тему.....	66
193. Стояла я і слухала весну.....	65	199. Зимонько-снігурочко.....	67
194. Симфонія соль мінор невідомого автора.....	65	200. Воротар.....	67
195. Ой у полі плужок оре.....	65	201. Моя Україно.....	67
196. Щедрик.....	66	202. Бабусина казка.....	68
197. Святий Боже.....	66	203. Романс.....	68
		204. Прелюдія No. 3.....	68

Ля мажор

205. Ой на горі мак.....	69	209. Ой лугами йдем.....	70
206. Марш.....	69	210. Маленький вальс.....	70
207. Танок.....	69	211. Як в степу зеленому.....	71
208. Ішов козак.....	70	212. Варіації.....	71

Фа-дісз мажор

213. Туман, туман долиною.....	71	218. Українська народна пісня.....	73
214. Пряля.....	72	219. Ой при лужку, при лужку.....	73
215. Ой гей, та ой хто горя не знає.....	72	220. Було літо.....	74
216. Всякому городу нрав і права.....	72	221. Сумно мені, сумно.....	74
217. Добрий вечір, люди.....	73		

Мі-бемоль мажор

222. Котилася торба.....	75	226. Ой ти, козаче.....	76
223. Чого дуб зелений.....	75	227. В Загоріві на горі.....	76
224. Соната для фортепіано.....	75	228. Милість миру.....	76
225. Ой стелись, стелись, ой барвіночок.....	76	229. Пісенька курчат.....	77

До мінор

230. Ой літає соколенько.....	77	235. Куранта.....	78
231. Гетьте, думи.....	77	236. Арія Остапа.....	79
232. Степова пісня.....	78	237. Скажи ми, Господи, кончину мою.....	79
233. Закувала зозуленька.....	78	238. Ой три шляхи.....	80
234. Ой з-за гори вітер віє.....	78		

Мі мажор

239. Пісня Вовчика.....	80	244. Танець Кози.....	82
240. Коломийка.....	81	245. Жито, мати.....	82
241. На городі терниця.....	81	246. Закувала зозуленька.....	83
242. Та казала мені Солоха: прийди.....	81	247. Basso ostinato.....	83
243. Ой дівчина по гриби ходила.....	82		

До-дісз мінор

248. Пісня Лисички.....	83	251. Ой у полі круті гори.....	84
249. В багряному сяйві.....	84	252. Ой що ж бо то та й за ворон.....	84
250. Гей, скинемось та по таляру.....	84	253. Сидить дід на печі.....	85

Ля-бемоль мажор

254. Удовицю я любив.....	85	257. Вступ до каватини Андрія.....	86
255. Пісня Карася.....	85	258. Єдинородний Сину.....	86
256. Бистра вода.....	86	259. Гей, у нашому селі.....	87

Фа мінор

260. Лисичка, Котик і Півник.....	87	265. Приїхали три козаки.....	88
261. Молода Гвардія.....	87	266. Стоїть явір над водою.....	89
262. На березі Стиру.....	88	267. Де ти бродиш, моя доле.....	89
263. Їхав козак з України.....	88	268. Тихо над річкою.....	89
264. Увертюра.....	88		

Сі мажор

269. Жито, мамцю.....	90	272. Така її доля.....	91
270. Пісня Рака.....	90	273. Жалібний марш.....	91
271. Наша мати.....	90	274. Портрет Л. Бетховена.....	92

Соль-дісз мінор

275. Ой чого же ти зажурився.....	92	278. Ой по горі вівчар вівці ганяє.....	93
276. Пісня Вовчика.....	92	279. Зимонько-снігуронько.....	93
277. Ой не світи, місяченьку.....	93	280. Ну і що, як прийдеться умерти.....	94

Ре-бемоль мажор

281. Різдвяна ніч.....	94	284. За річкою, попід гаєм.....	95
282. Над Прутом.....	95	285. Господи, помилуй нас.....	96
283. Арія Татарки.....	95	286. Кубанський військовий марш.....	96

Сі-бемоль мінор

287. У задумі над рікою.....	96	290. Вірменський танок.....	97
288. У лісі.....	97	291. Арія Богдана.....	98
289. Отчий край.....	97	292. Прелюд.....	99

Фа-дієз мажор

293. Ой, матінко-зірко.....	99	296. У неділю рано-вранці.....	100
294. Ой там за горою	99	297. Ой да ішли хлопці з ярмарку	100
295. Сапфо.....	100	298. Український танець	100

Ре-дієз мажор

299. У сусіда хата біла.....	101	302. Вишні-черешні розвиваються	102
300. Ой нас, братці, п'ять.....	101	303. Та наступає чорна хмара	102
301. Криниці	101	304. Зібралися всі бурлаки	102

Соль-бемоль мажор

305. Арія Котика	102	308. Лілея.....	104
306. Момент зачарування.....	103	309. А хто, хто Миколая любить.....	104
307. У містечку Богуславку	103	310. Ми гайдамаки	104

Мі-бемоль мінор

311. Ой летіла горлиця.....	105	314. Мазурка	106
312. Сидить зайчик	105	315. По садочку ходжу	106
313. Чуєш, брате мій	105	316. Ой пуцу я кониченька в саду.....	106

До-дієз мажор

317. А Марія вареники чине	106	318. З Колядою!	107
----------------------------------	-----	-----------------------	-----

Ля-дієз мінор

319. Летіла зозуля	107
--------------------------	-----

До-бемоль мажор

320. По той бік гора	108
----------------------------	-----

Ля-бемоль мінор

321. Понад ставом стежечка	108
----------------------------------	-----

<i>Додаток</i>	109
----------------------	-----